

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S4

Beslutande
Minister
Jesper Josefsson

Föredragande
Naturvårdsintendent
David Abrahamsson

Justerat
Omedelbart

Nr 70
Skydds jakt på varg.
ÅLR 2024/5557
212 S4

Beslut

Beslutades att ta beslut i enlighet med bilaga S424E43.

Hänvisning

Platsbesök 9.8.2024

Kontaktperson

David Abrahamsson, telefon +358 (0)18 25551
david.abrahamsson@regeringen.ax

Finströms Jaktvårdsförening

c/o Kurt Blomqvist

Vandövägen 262

AX-22330 TJUDÖ

f.jaktvardsforening@aland.net

Ärende

Skydds jakt på varg**Beslut**

Landskapsregeringen ger Finströms jaktvårdsförening tillstånd att jaga och avliva en (1) varg.

Regler för skyddsjakten

- Jakten får bedrivas under perioden 13 augusti – 15 oktober 2024.
- Jakt får bedrivas på varg som observeras i Finströms kommun. Utan hinder av detta får dock jakten fortsätta oberoende av kommungränserna om en jakt som inletts på en varg som observerats i Finström går utanför kommungränsen. Jakten får också återupptas på samma spår följande dag om jakten har avbrutits på grund av mörkrets inbrott.
- I samband med jakten får hund användas för att spåra eller driva viltet.
- Observera att enligt landskapsförordning (2006:70) om jakt får varg endast skjutas med ett räfflat kulvapen där patronkulan väger 6 gram eller mera och dess anslagsenergi uppmätt på 100 meters avstånd från pipans mynning är minst 2 000 joule eller, om kulans vikt är 8 gram eller mera, dess anslagsenergi uppmätt på motsvarande sätt är minst 1 700 joule eller, vid användning av blyfria kulor, med vapen där kulan väger 5,1 gram eller mera och dess anslagsenergi uppmätt på motsvarande sätt är minst 1 700 joule. Ammunition med helmantlad kula eller hagelgevär får inte användas.
- I händelse av en skadeskjutning får eftersökshund och lämpligaste vapen och jaktmetoder utnyttjas.
- Jaktvårdsföreningen skall utse ansvarig jaktledare med uppgift att organisera jakten och säkerställa att villkoren för jakten följs. Jaktvårdsföreningen kan också utse ett nödvändigt antal assisterande jaktledare som bistår huvudjaktledaren.
- Vid jakten får ett nödvändigt antal jägare delta, vilka utses av huvudjaktledare. Jaktens organisering ska alltid ske i dagligt samråd med ansvarig jaktledare eller assisterande jaktledare.

- Jägarna ska inneha giltigt jaktkort
- Jakten får bedrivas oberoende av att jakträten på området tillkommer annan eller om jakt inte annars skulle få utövas där.
- Ansvarig jaktledare ska sammanställa dagsvisa rapporter över jaktens omfattning samt eventuella observationer med hjälp av rapporter från deltagande jägare.
- Förbjudna fångstmetoder, i enlighet med Rådets direktiv 92/43/EEG bilaga 6 a, ska iakttas.
- I övrigt ska jaktlag för landskapet Åland (1985:31) följas.

Övriga villkor och kontroll

- Varg som fällts med stöd av detta beslut tillfaller landskapsregeringen.
- Deltagande jägare ska dagligen samråda med jaktledare och rapportera resultatet av jakten, oberoende av resultatet.
- Ansvarig jaktledare ska en gång per vecka, varje måndag, avlägga rapporter över jaktens dagliga omfattning, antal deltagare, var jakten har bedrivits samt om varg har observerats till registrator@regeringen.ax med hänvisning till ärendenummer ÅLR 2024/5557
- När varg har avlivats eller påskjutits ska ansvarig jaktledare omedelbart kontaktas av den jägare som skjutit.
- När varg har avlivats eller påskjutits ska ansvarig jaktledare omedelbart avbryta jakten och kontakta landskapsregeringen.
- Om varg påskjutits ansvarar skytt och jaktledare för att eftersök genomförs.
- Om varg påskjutits och konstaterats skadad ska anmälan därom omedelbart göras till polisen samt landskapsregeringen.
- Om varg påskjutits men inte återfunnits efter avslutat eftersök får jakten inte återupptas utan medgivande från landskapsregeringen.
- Om detta beslut inte följs kan det upphävas.
- Om jakttiden löper ut utan att vargen har kunnat avlivas kan landskapsregeringen besluta att förlänga tiden för skyddsjakten. Landskapsregeringen rapporterar resultatet av skyddsjakten direkt till Finlands Miljöministerium, som också får samlade rapporter årligen från Viltcentralen, eftersom Miljöministeriet ansvarar för Finlands rapportering enligt Artikel 16.2 till EU-kommissionen.

Motivering

I landskapet Åland är vargen fridlyst enligt 14 § landskapslag (1998:82) om naturvård. Den omfattas även av EU:s habitatdirektiv (92/43/EEG). Enligt bilaga IV i habitatdirektivet klassas vargen ha gemenskapsintresse och den kräver strikt skydd inom dess naturliga utbredningsområde. Detta innebär bland annat ett förbud att avsiktligt fånga, döda eller störa exemplar av arten (artikel 12). Vargen i Finland klassas i den nationella rödlistan som starkt hotad. Enligt 28 § jaktlagen för landskapet Åland (1985:31) kan landskapsregeringen tillåta att fredat eller fridlyst vilt fångas, dödas eller att bon och ägg plockas samt därvid tillåta användning av i 47 § förbjudna fångstredskap eller fångstmetoder. Landskapsregeringen ska vid prövningen av ett sådant beslut iaktta bestämmelserna i

habitatdirektivet (direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) och fågeldirektivet (direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar). Enligt artikel 16.1 i habitatdirektivet får medlemsstaterna göra undantag från skyddsbestämmelserna förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning, och det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av den berörda arten i deras naturliga utbredningsområde. En av anledningarna till att undantag får göras är för att undvika allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten och andra typer av egendom.

Enligt 31a § jaktlagen för landskapet Åland (1985:31, ändrad genom 2019/89) kan landskapsregeringen för att förhindra allvarliga skador på egendom tillåta att visst vilt får jagas på ett bestämt område, av en viss person och under en viss tid, samt därvid tillåta att jakten får bedrivas oberoende av att jakträtten tillkommer annan eller om jakt inte annars skulle få utövas där. I enlighet med 4 § i jaktförordningen för landskapet Åland (2006:70, ändrad genom 2020/116) får hund användas vid jakten.

Vargstammen i Finland och på Åland

Enligt Naturresursinstitutet fanns det 59–64 vargrevir i Finland år 2024, fördelade på uppskattningsvis 277–321 individer¹. År 2019, när Ålands landskapsregering senast beviljade tillstånd till skydds jakt på varg, fanns det 47 vargrevir, fördelade på uppskattningsvis 185 – 205 individer. Vargstammen har alltså ökat betydligt sedan dess och generellt sett har vargstammen i Finland ökat sedan 2017. Liksom tidigare ligger tyngdpunkten för vargstammen i Finland i de sydvästra delarna och i det västra förvaltningsområdet fanns 32 flockar och 11 par. Senast varg observerades på Åland var under 2018–2019, då två vargar tillsammans sökte sig hit. Efter att en varg fälldes vid skydds jakt den 28 december 2019 observerades inte längre några vargar på Åland förrän den senaste vintern då en ensam varg sökte sig över isen till Åland och observerades då den 13 februari mellan Brändö och Kumlinge, en spårobservation från Simskåla den 14 februari och sedan spår från Geta till Eckerö över isarna den 15 februari. Efter den 26 mars gjordes sedan inga observationer förrän den 3 juli då två får revs av varg på Brändö. Den 18 juli fotograferades troligtvis samma varg av en viltkamera på Seglinge och den 30 juli observerades en varg på Sottunga. Den 8 augusti observerades en varg av två personer i Bjärström, Finström och slutligen konstaterades dagen efter (den 9 augusti) sex får dödade (eller omedelbart avlivade) samt 15 skadade av varg i Svartsåra, Finström.

¹ Valtonen, M., Heikkinen, S., Johansson, H., Härkälä, A., Helle, I., Mäntyniemi, S. & Kojola, I. 2024. Susikanta Suomessa maaliskuussa 2024. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 54/2024. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 41 s.

Bevarandestatus

I Finland räknas det att en gynnsam bevarandestatus nås genom att trygga livskraften hos alla flockar. Den minsta livskraftiga vargpopulationen i Finland räknas vara 25 reproducerande par². Enligt Naturresursinstitutet fanns det i mars 2024, helt inom finskt territorium sammanlagt 39 vargflockar och 15 par. Enligt artikel 16.1 i habitatdirektivet är en förutsättning för att bevilja undantag att det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos beståndet. Europeiska unionens domstol har dock konstaterat i mål C-342/05 (kommissionen mot Finland), punkt 29, att det likväl är möjligt att bevilja sådana undantag i särskilda fall, när det vederbörligen har konstaterats att detta inte kan förvärra den ogynnsamma bevarandestatusen hos de aktuella populationerna eller förhindra återställandet av en gynnsam bevarandestatus. Det kan nämligen inte uteslutas att dödandet av ett begränsat antal individer inte påverkar det eftersträfvade syftet i artikel 16.1 i habitatdirektivet, nämligen att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus hos vargpopulationerna i deras naturliga utbredningsområde. Ett sådant undantag kan således sakna effekt för den berörda arten. År 2023 beviljade Finlands viltcentral skydds jakt på sammanlagt 48 skadegörande vargindivider och efter beslut av polisen skydds jakt på ytterligare åtta individer. Enligt Finlands viltcentrals svar på landskapsregeringens begäran om utlåtande (ÅLR 2018/6094) bör den myndighet som beviljar dispens bedöma om jakten hindrar bibehållandet av en gynnsam bevarandestatus från fall till fall. Viltcentralen gjorde i ett beslut (2024-1-000-34644-8) om dispens för jakt på varg i juli 2024 bedömningen att beviljande av dispens i det fallet inte skulle skada bevarandet av en gynnsam skyddsnivå eller uppnåendet av en sådan på artens naturliga utbredningsområde. Enligt naturresursinstitutets rapport om vargstammen i Finland i mars 2024 hade vargstammen varit på en stabil nivå jämfört med det uppskattade antalet i mars 2023 efter att ha ökat kontinuerligt mellan 2017 och 2023. Naturresursinstitutet har uppskattat att vargstammen utan att avta klarar en total minskning, inom vilken årligen 30 % av stammens individer avlägsnas (19.1.2015, Dnr 51/00 04 05/2015). I uppskattningen antas att fångsten inte är klart selektiv i fråga om vargens ålder, kön eller förökningsstatus.

Eftersom vargstammen i Finland är stabil och har ökat sedan 2017 bedöms beviljandet av tillstånd till skydds jakt på varg i detta fall vara betydelselöst för vargstammens fortsatta utveckling i Finland. Viltcentralen hänvisar även till Högsta förvaltningsdomstolens beslut (HFD liggare 1723, 28.5.2014), där det i det fallet konstaterades att en gynnsam skyddsstatus inte äventyrades på grund av att en varg hade fällts. Ålands landskapsregering konstaterar sammantaget att fällande av en enskild solitär vargindivid inte påverkar artens bevarandestatus.

² Jord- och skogsbruksministeriet. 2019. Förvaltningsplan för vargstammen i Finland. Helsingfors.

Skador orsakade av varg

Den 3 juli 2024 revs två får, med största sannolikhet, av varg på Jurmo, Brändö. Landskapsregeringen har tagit del av bildmaterial som utgör grunden för bedömningen. De övriga fåren flyttades sedan från platsen och inga fler attacker konstaterades i området, sannolikt eftersom vargen rörde sig vidare mot Kumlinge (se stycket om Vargstammen i Finland och på Åland).

Morgonen den 9 augusti 2024 meddelade en djurägare skogsbruksbyrån att han påträffat rivna får på sitt bete i Svartsmara, Finström. Skogsbruksbyrån och miljöbyrån gjorde omgående ett besök på platsen. På plats fanns polisen och veterinär från Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. På platsen återfanns 21 rivna får, två hade dött av attacken och fyra måste avlivas på grund av sina skador, 13 fick stygn och penicillin. Två av de döda fåren flåddes på plats och skadorna dokumenterades med foto. Samtliga får hade dödats med kraftiga bett mot halsen. Vidare påträffades bett i baklåret på ett får. Inga skador kunde konstateras på kropparnas rygg- eller buksida. Ett av de döda fåren var kraftigt pååtet i bröstkorgen och halsen. Utgående från bettmönstret bedömde tjänstemännen att det rörde sig om ett angrepp av varg och inte av hund.

Möjliga åtgärder före skyddsjakten

Andra lämpliga lösningar

Rovdjursäkra elstängsel kan i vissa fall minska risken för skador på tamdjur. På Åland är dock en stor del av betesdjuren under somrarna beroende av naturbete i terräng som inte med en försvarlig arbetsinsats kan stängslas in med rovdjurssäkra stängsel utan att det uppkommer luckor där det ändå finns risk för att rovdjuren tar sig in, till exempel där betet angränsar mot vatten eller där elstängslet går över berg. Man måste även väga in merkostnaden i form av material och arbete i förhållande till den förväntade effekten, risken för angrepp, och den enskilda vargens bevarandevärde. Rovdjursäkra stängsel är inte något som prioriteras annat än i områden med permanent förekomst av varg. Eftersom varg endast sporadiskt förekommer på Åland är det därför inte aktuellt att kräva att rovdjurssäkra stängsel skulle börja användas. Det är inte heller möjligt att utföra förebyggande åtgärder hos alla djurägare på kort tid och det skulle vara en oproportionerlig åtgärd eftersom det är omöjligt att förutse hur vargarna kommer att röra sig. Vidare konstaterar Ålands landskapsregering att det inte är geografiskt möjligt att driva vargen till ett obebott område, p.g.a. att Åland är så pass litet och tätbefolkat. Ålands landskapsregering konstaterar också att användning av stora vaktande herdehundar som ovtjarka eller komondor för att skydda flockarna inte är försvarligt på grund av risken det skulle medföra för allmänheten.

Tidigare tillståndsgiven skyddsjakt

Landskapsregeringen har med tre tidigare beslut medgett skyddsjakt på en annan vargindivid som vid ett tillfälle i oktober 2019 rev sju får. Skyddsjakten tillståndsgavs då i tre skilda beslut den för perioderna 4 – 31 oktober, 7 november – 8 december samt 9 – 31 december 2019.

För vargen som detta beslut gäller har inte någon skyddsjakt tillståndsgivits.

Tillämpade lagrum

17 och 47 §§ landskapslag (1998:82) om naturvård

28 och 31a §§ jaktlag (1985:31) för landskapet Åland

4 § landskapsförordning om jakt (2006:70)

Artikel 16.1 b) rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

Ändringsökande

Detta beslut ska iakttas trots eventuella besvär, såvida inte besvärmyndigheten beslutar något annat. Ändring av beslutet kan sökas hos Högsta förvaltningsdomstolen. Besvärshänvisning bifogas.

Minister

Jesper Josefsson

Naturvårdsintendent

David Abrahamsson

BILAGA

Besvärсанvisning

FÖR KÄNNEDOM

Ålands polismyndighet, registratur.aland@polisen.ax,
Naturvårdsintendent Majja Häggblom, majja.haggblom@regeringen.ax
Jaktförvaltare Robin Juslin, robin.juslin@regeringen.ax
Landskapsforstmästare Mikael Sandvik, mikael.sandvik@regeringen.ax
Byråchef Jacob Nordlund, jacob.nordlund@regeringen.ax
Jakthandläggare Roger Gustavsson, roger.gustavsson@regeringen.ax

BESVÄRSANVISNING

Besvärsmyndighet

Den som är missnöjd med detta beslut kan söka ändring i det hos högsta förvaltningsdomstolen genom skriftliga besvär. Besvär kan anföras av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar.

Besvärstid

Besvär ska anföras skriftligt inom 30 dagar från att beslutet har delgivits. Närmare information om hur besvärstiden beräknas finns på omstående sida.

Besvärsskriftens innehåll

I besvärsskriften ska uppges:

- ändringssökandens namn och kontaktuppgifter, inklusive uppgifter om hemkommun samt postadress och eventuell annan adress till vilken handlingar som hänför sig till ärendet kan sändas
- det beslut i vilket ändring söks
- redogörelse över till vilka delar ändring söks i beslutet, vilka ändringar som yrkas samt grunderna för yrkandena.

Om ändringssökandens talan förs av dennes lagliga företrädare eller ombud eller om någon annan person har uppgjort besvären, ska i besvärsskriften även uppges namn och hemkommun för denna person. Ändringssökanden, den lagliga företrädaren eller ombudet ska underteckna besvärsskriften.

Bilagor till besvärsskriften

Till besvärsskriften ska fogas:

- det överklagade beslutet, i original eller som kopia,
- intyg över vilken dag beslutet har delgivits eller annan utredning över när besvärstiden har börjat,
- de handlingar som ändringssökanden åberopar till stöd för sina yrkanden, om dessa inte redan tidigare har lämnats till landskapsregeringen och
- fullmakt för eventuellt ombud, om ombudet inte är en advokat eller ett offentligt rättsbiträde.

Inlämning av besvärsskriften

Besvärsskriften ska inom besvärstiden lämnas till högsta förvaltningsdomstolen på adressen Högsta förvaltningsdomstolen, PB 180, 00131 HELSINGFORS, eller elektroniskt på adressen korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi. Besvärsförfarandet kan även i sin helhet skötas elektroniskt via förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst, se närmare information om e- tjänsten på adressen www.regeringen.ax/besvar

Avgifter

Rättegångsavgiften till högsta förvaltningsdomstolen är 530 euro. I lagen om domstolsavgifter (FFS 1455/2015) finns bestämmelser om de fall då avgift inte tas ut. Närmare upplysningar om avgifterna lämnas av högsta förvaltningsdomstolen.

Närmare information om hur besvärstiden beräknas

Besvärsskriften ska inlämnas inom 30 dagar från datumet då mottagaren fått del av beslutet. Då besvärstiden beräknas ska den dag då delgivningen sker inte medräknas. Om den sista dagen av besvärstiden är en helgdag, självständighetsdag, första maj, julafton, midsommarafton eller helgfri lördag fortsätter besvärstiden också följande vardag.

Dagen för delgivningen beräknas på följande sätt:

- Offentlig delgivning – Om beslutet har delgivits via offentlig delgivning anses mottagaren ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att beslutet publicerades på myndighetens elektroniska anslagstavla.
- Vanlig delgivning – Om beslutet har postats som vanligt brev anses mottagaren ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att brevet avsändes, om inte något annat visas.
- Bevislig delgivning – Om beslutet har sänts per post mot mottagningsbevis, framgår datumet för då mottagaren fått del av beslutet av mottagningsbeviset. Om beslutet har överlämnats till mottagaren eller dennes lagliga företrädare eller ombud framgår dagen då mottagaren fått del av beslutet av det skriftliga bevis som upprättats över delgivningen.
- Mellanhandsdelgivning – Om beslutet inte har lämnats direkt till mottagaren eller dennes lagliga företrädare eller ombud anses mottagaren ha fått del av beslutet den tredje dagen efter den dag som framgår av delgivningsbeviset.
- Vanlig elektronisk delgivning – Om beslutet delgivits som ett elektroniskt meddelande anses mottagaren ha fått del av beslutet den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas.
- Bevislig elektronisk delgivning – Om beslutet har delgivits bevisligen genom ett elektroniskt meddelande anses mottagaren ha fått del av beslutet när det har hämtats från den länk som myndigheten anvisat.

Besvärsskriften ska vara inlämnad till högsta förvaltningsdomstolen senast kl. 16:15 på besvärstidens sista dag. Denna tidsfrist gäller även besvär som skickas via förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst eller per e-post.